

Abeceda a volby

Peter Spáč

1.12.2020

Ideál voleb

- Svobodné a spravedlivé volby
- Férový volební systém
- Každý volič má stejně silný hlas
- Stejně šance pro kandidáty získat mandát

Realita voleb

- Svobodné a spravedlivé volby nejsou zárukou, že všechny „dobré“ atributy voleb jsou na svém maximu
- Volební systémy mohou ohýbat realitu (hranice obvodů)
- Silové pozice voličů se liší (republikán v Kalifornii)
- Přístup kandidátů k mandátům není stejný

Efekt pořadí na volebním lístku

- V anglické lit. tzv. *Ballot order effect*
- Struktura volebního lístku má vliv na šance kandidátů získat mandát
- Klíčové atributy:
  - Délka (počet kandidátů na listině)
  - Význam voleb a informovanost voličů

Efekt pořadí na volebním lístku

- Pořadí kandidátů na listině není pouze technický a formální aspekt
- Pořadí jako klíčový prediktor zisku (nebo ztráty) hlasů
- Jinými slovy – být na prvním místě na listině není to samé jako být v jejím středu
- Větší objem jmen na listině snižuje pozornost voličů, kteří ke své volbě využívají kognitivní zkratky
- To platí zejména u voleb nižšího významu

Satisficing theory

- Miller a Krosnick 1998
- Voliči ochotni přijímat i suboptimální rozhodnutí, pokud jsou dostatečně přijatelná
- S každým dalším jménem na listině zájem voličů upadá
- Výsledný efekt:
  - Podpora kandidátů na čelních pozicích (primacy effect)
  - Podpora kandidátů na spodních pozicích (recency effect)

Jiná vysvětlení

- Snaha voličů vystupovat jako „dobří občané“:
  - Důležité je pro ně volit bez ohledu na to koho
  - Hlas dostane subjekt „první na ráně“
- Komplikovaný mechanismus volby:
  - Austrálie
  - Udělování bodů kandidátům
  - Donkey voting (oslí hlasy) – hlasy uděleny sestupně nebo vzestupně

HOW TO VOTE 1

VANESSA RAULAND

FOR CANNING

STANDING UP FOR WHAT MATTERS

You must number every box for your vote to count.

No ticks or crosses.

PLACE A '1' IN THIS BOX, THEN NUMBER ALL OTHER BOXES.

HOUSE OF REPRESENTATIVES

- 6 SHARMA, Vimal Kumar
Palmer United Party
- 8 WHITTLE, Connor
Liberal Democrats
- 2 ALLEN, Michelle
Pirate Party
- 7 SMITH, Greg
Australian Defence Veterans Party
- 3 LOVE, Katrina
Animal Justice Party
- 9 HASTIE, Andrew
Liberal
- 12 VAN LIESHOUT, Teresa
Independent
- 4 KEOGH, Matt
Australian Labor Party
- 1 **RAULAND, Vanessa**
The Greens (WA)
- 10 McCOURT, Jim
Family First Party
- 11 VAN BURGEL, Jamie
Australian Christians
- 5 SMITH, Angela
Sustainable Population Party

Dr Kerryn Phelps Independent Wentworth

Vote Kerryn Phelps

- 16 CALLANAN, Robert
KATTER'S AUSTRALIAN PARTY
- 12 KANAK, Dominic Wy
THE GREENS
- 9 HIGSON, Shayne
VOLUNTARY EUTHANASIA PARTY
- 14 GEORGANTIS, Steven
AUSTRALIAN PEOPLE'S PARTY
- 11 MURRAY, Tim
AUSTRALIAN LABOR PARTY
- 3 FORSYTH, Ben
DERRYN HINCH'S JUSTICE PARTY
- 15 ROBINSON, Tony
AUSTRALIAN LIBERTY ALLIANCE
- 13 GUNNING, Samuel Joseph
LIBERAL DEMOCRATS
- 10 SHARMA, Dave
LIBERAL PARTY
- 7 VITHOULKAS, Angela
INDEPENDENT
- 4 DOYLE, Deb
ANIMAL JUSTICE PARTY
- 5 LEONG, Andrea
SCIENCE PARTY
- 8 HEATH, Licia
INDEPENDENT
- 6 KELDOULIS, Barry
THE ARTS PARTY
- 1 **PHELPS, Kerryn**
INDEPENDENT
- 2 DUNNE, Kay
SUSTAINABLE AUSTRALIA

How to vote for Dr Kerryn Phelps

Place a in this box
Remember... number every
box to make your vote count

<p>Baird, Shiona 9 Heaven's Gate, Clifftop, LN18 4XS SCOTTISH GREEN PARTY</p>		
<p>Canavan, Dennis 14c Love Lane, Linford, LN1 4PD INDEPENDENT</p>		
<p>Fox, Colin 386 Burns Drive, Linford, LN5 7RF SCOTTISH SOCIALIST PARTY</p>		
<p>Goldie, Annabel 55 Camellia Crescent, Linford, LN8 3DK SCOTTISH CONSERVATIVE AND UNIONIST PARTY</p>		
<p>Jamieson, Cathy 16 Thames Close, Bromham, AB13 4EF SCOTTISH LABOUR PARTY</p>		
<p>Lochhead, Richard 70 Rock Close, Bromham, AB21 12WX SCOTTISH NATIONAL PARTY</p>		
<p>MacDonald, Margo 12 Grafton Grove, Bromham, AB12 3CD INDEPENDENT</p>		
<p>McConnell, Jack 24 Wallace Walk, Linford, LN4 9BY SCOTTISH LABOUR PARTY</p>		
<p>McLetchie, David 94 Highland Grove, Bromham, AB18 9QR SCOTTISH CONSERVATIVE AND UNIONIST PARTY</p>		
<p>Peacock, Peter 6 South Africa Road, Horwood, N1 3FG SCOTTISH LABOUR PARTY</p>		
<p>Stephen, Nicol 25 Trebor Road, Horwood, N1 9TV SCOTTISH LIBERAL DEMOCRATS</p>		
<p>Sturgeon, Nicola 6 Sea Grove, Horwood, N1 6MN SCOTTISH NATIONAL PARTY</p>		
<p>Swinney, John 6 Post Office Grove, Bigtown, KL1 6MN SCOTTISH NATIONAL PARTY</p>		
<p>Wallace, Jim 6 South Road, Bigtown, KL1 3FG SCOTTISH LIBERAL DEMOCRATS</p>		

Efekt pořadí v praxi

- Mnoho důkazů z mnoha zemí
- **Kalifornia** (Ho a Imai 2008), **New York** (Koppel a Steen 2004), **Španělsko** (Bagues a Esteve-Volart 2011), **Austrálie** (King a Leigh 2009), **Irsko** (Regan 2012)
- Naměřený efekt často silnější než rozdíl mezi vítězem voleb a druhým v pořadí
- Lépe umístění kandidáti získávají nejen **více hlasů**, ale mají i **lepší přístup k mandátům**

Je to problém?

- NE (částečně)
  - Pokud o pořadí kandidátů na svých listinách rozhodují samotné politické strany
  - Pořadí kandidátů je věcí jejich politického subjektu a je výsledkem určité úvahy (ideové, pragmatické, mocenské)
- ANO
  - Pokud o pořadí kandidátů rozhoduje zvolené kritérium, které nevypovídá nic o kvalitě kandidátů

Abeceda

- A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z
- Zažitý a obecně akceptovaný sled písmen ve stejném pořadí
- Ve skutečnosti absolutně náhodné pořadí písmen, na kterém se společnost shodla, že bude užíváno
- A S D F G H J K L P O I U Z T R E W Q Y X C V B N M

Abeceda

- Zdánlivě neutrální prvek:
  - Jména studentů v notesu zkoušejícího
  - Telefonní seznamy
  - Statistické seznamy obcí v okresech
- Pokud platí předpoklad, že samotné pořadí má význam, neutralita abecedy je eliminována
- O to víc, pokud je neutralita (= rovnost) součástí ústavně zakotveného volebního práva

Abeceda

- Proč je to problém?
- 1. pořadí kandidátů je stanoveno na základně zcela náhodného prvku (proč ne barva vlasů nebo výška?)
- 2. abecední kritérium nevypovídá nic o kvalitě kandidátů
- 3. statisticky se na čelo / závěr listin mají vyšší šanci dostat kandidáti s příjmením začínajícím na písmeno z okrajů abecedy

Krajské volby SR

- Spáč, Voda, Zagrapan 2016
- Analýza efektu pořadí v krajských volbách na Slovensku 2005 - 2013
- Kandidáti všech stran a nezávislí na společné listině s abecedním řazením
- Zkoumány výsledky celkem 8 881 kandidátů

Krajské volby SR

- Co jsme chtěli zjistit:
  - Existuje výhoda pro kandidáty na čele / konci listiny?
  - Je mezi zvolenými víc osob s příjmeními ze začátku / z konce abecedy než jich je mezi kandidáty?
  - Je distribuce jmen zvolených poslanců odlišná než distribuce jmen kandidátů?

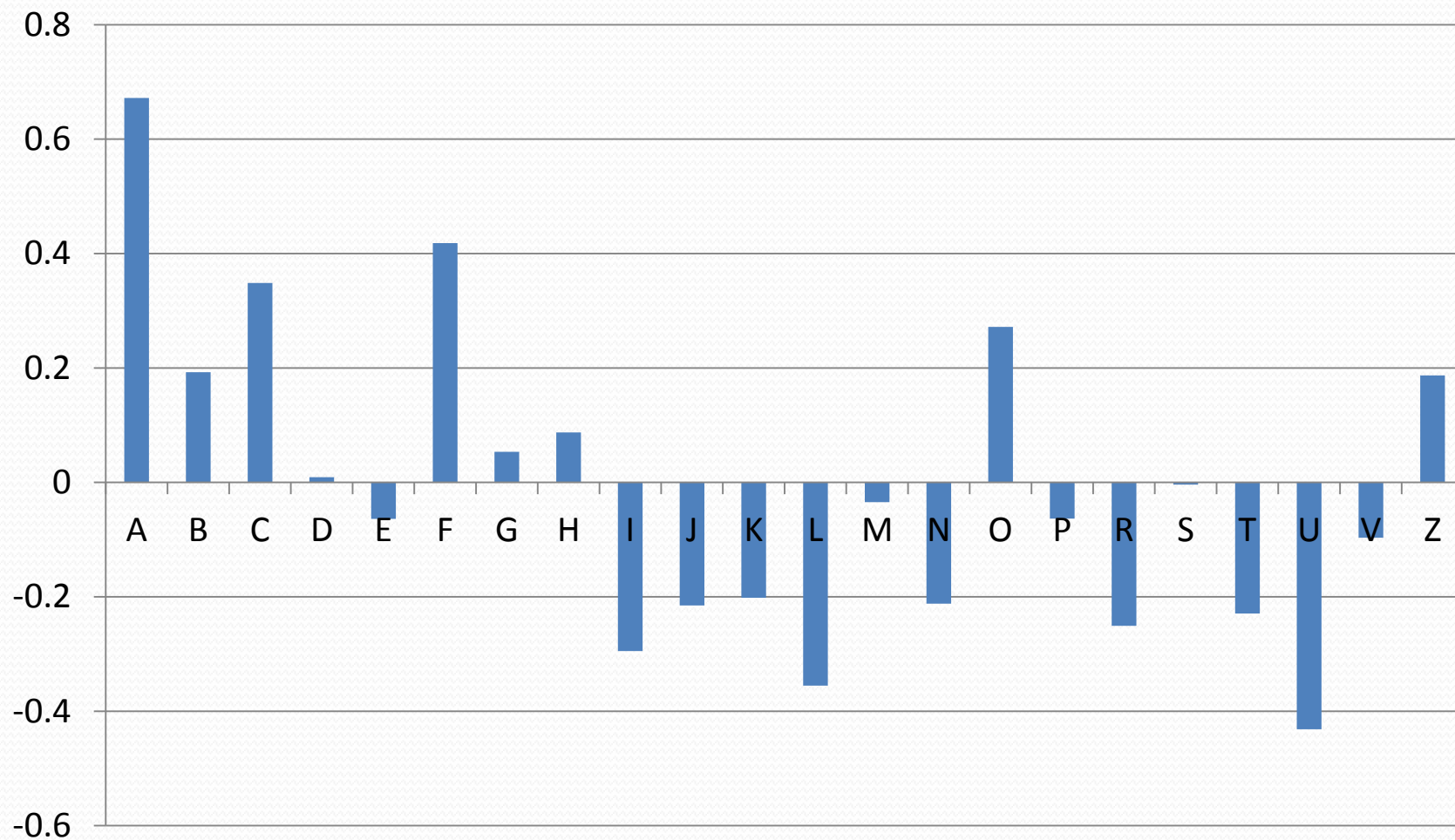
Krajské volby SR

- Výsledky (vždy oproti kandidátům na pozicích 3 až 3. od konce):
- Počty hlasů:
  - První pozice (+ 2,18 p.b.), druhá (+ 1,14), předposlední (+ 1,43), poslední (+ 1,19)
- Šance na zvolení
  - První pozice (+ 75 %), poslední pozice (+ 49 %)
- Distribuce jmen zvolených zastupitelů posunuta oproti kandidátům směrem k začátku abecedy

Krajské volby SR

Krajské volby SR

Experiment

(Jusko, Spáč, Voda 2019)

